UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 15 11 14 14 002 9

DS 135 P6K2
Kasdoi, Zevi
Masa' duma

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

מַשָׂא דוּמָה

(פרקים בשאלות הזמן)

מאת

צבי כשדאי.

קראקא, תרס"ז.

בדפוס של יוסף פישער (גראָדגאַסע 62). — בהוצאות המלבהד"פ.

МАСО ДУМО

(Статьи по вопросамъ дня).

Сочиненіе Г. Х. КОЗДОЯ.

DS
135
P6K2

LIBRARY
NOV 22 1968
UNIVERSITY OF TORONTO

משא דומה.

ר' דומקרטאי וחבריא הוו יתבי במתיבתא כחדא ועסקי במילי דיומא, פתח חד מנייהו ואמר: האי דומה-דמלכותא במאי קא מיירי, ולמאי קא דמיא? אי תימא לפרשת „ואתה תחזה" דאורייתא קדישא, — הלא תמן כתיב בהדיא: אנשי אמת שונאי בלע וגו' ובדומה דילן מתבעין דייקו הנו אינשי דרחיקין מקושטא וקריבין לשקרא...; אי תימא ל„מותב עלאה" חדתא דישגיחון על עובדיהון דהנו סוקריקון די לא ישתמשו בתגא יתיר מדקחזי? — הלא לא שמעי להו, כל כען דאית רשו לכל הנו סגניא והדבריא קדמאי למיעבד כרעותהון ולאשתמטא מתת חושבנא על כל עובדיהון, — ולמאי חללו מחלליא ושרקן משרוקיא ?? —

אדהכי קם האי סבא פתח ואמר: קִרְבָּם הַוּוֹת קֶבֶר פָּתוּחַ גְּרוֹנָם לְשׁוֹנָם יַחֲלִיקוּן וגו' (תהלי' ה'—י') האי קרא אוקמוהו חבריא על האי שעשעתא דבורי-זעזועין (בורזיאזיא בלע"ז) דבכל עובדיהון איכון מתכונין לבלעא הנו ענייא-מרודיא ולשעבדא יתהון בגופא ובנשמתא. וכמה דלא קריבו הנו ענייא נפשיהון ודמיהון לאעלא קילא-דפרזלא די יקדי הנו סוקריקון בינייהו ובין מלכא, אתי איכהו ומחו בהו ובליעו בגרוניהון ובחכופי שופתיהון כל מלתא טבא ופתגמא יקירא דבשיר לן מעלוי כורסיה וכו'. ובדא לכלכו אוף פרפורא דמלכא כמד"א: כי גבוה מעל גבוה... וגבוהים עליהם וגו' (קהלת) ארי כל הנו דיוקנין עלאין ותתאין דבמלכותא, כלן מלוירין וגלופין בפרפורא דמלכא, ואי עבדי עובדין בישין, אתגלפו בפרפוריה... והא אוקמוה דכל הנו שלטוניא גזבריא והדבריא, איכון כגלדי בללים דא ע"ג דא, וכל שלטונין תתאין חשידו אדמא וגזלה דענייא-מרודיא דאתגרו בהו הנו יהופיא דמאה-אוכמתא, הלא אית ואית למעתא ח"ו מלין לכל עלאה, כמד"א: וגבהים עליהם... ולא דא היא רזא דאזדרקן אבני בליסטריא בהנו ענייא דהלכו *) למלכא למבעי רחמי עלייהו ועל טפליא, ואלין איכון כדוריא ושכינא דאזדרקו האידנא בכל הנו בני נשא דלבו לשליתיהון בידוי ד„טריפון" **) ונוכתייהו... ובדא אתגברא שלטניהון על חד תלת וקבירו לדומה-דמלכותא ונוכתה למכנש „כנסיה-תתאה" (קונסטטוציה בלע"ז) הה"ד: קרבם הוות קבר פתוח גרונם וגו' וגו'.

תא חזי כמה גדולה נשמתא דישראל דארגשא בקדמייתא קלקולא דהאי „דומה" ואחריתו לה ***) ובעו „דומה" אחרינא! ארי זאטוטי ב"י דאינו תדיר קדמאין לכל תנועתא-חדתא, כל כען דאתמלו לשושנה דמכסרה לקבלא ולארקא רווחא טבא, אוף הכא אריהו מאי איכא להטבא ולספרא בהאי דומה... ולא למגנא אמרי כדמאי: זעיריא דיהודאי דמללן בכל איברוהי ובנענוע דעיניהון וידוי ורגליא וכו' בדיל דנשמתייהו איתכייש בכל איבריהון

---

*) רמיזא דיומא תשיעאה באי-נבער. — **) טרעפוב. — ***) אשתקד.

משא דומה

איבריהון ואיכון — חיין! דעד השתא כד כפלי עלייהו הני מאין-אוכנין ומחו בהו, הוו כפיפו רישייהו וקבלו עלייהו דינא... להין האידנא דאתרוממא רוחייהו ואיכון מלאין לאגחא קרבא בהני יחופייא בריש גלי, ולית איכון דחלון עוד מדמא דאשתפכא... ואלביעו לדרכיהון בדמא ומחא וכו' בגין כך איכון קריבין יתיר ויתיר לאורחא דפורקנא ולחיי אומא-חרא, הה"ד:
וָאֶעֱבֹר עָלַיִךְ וָאֶרְאֵךְ מִתְבּוֹסֶסֶת בְּדָמָיִךְ וָאֹמַר לָךְ – בְּדָמַיִךְ חֲיִי!
(יחזקאל ט"ז) ודאי „ח י י" — הרי אית בך כל הני שמפוכין דחיי דאתכייהו בכל אומא דתבעא חירותה... ו„חירותא" דא ודאי אמטיאו לנא כד אתתקנא האי דומה-דמלכותא למיהוי מתיבתא-עלאה דכל אומיא ולהניא דמדינתא ישתתפו בה, ואתיהיבת רשו והורמנא לכל הני לבלריא וספריא למללא ולבקרא וכו' וכו'.

קם סבא חכימא פתח ואמר: כשושנה בין החוחים וגו' להין שפיר ויאה למיערב האידנא בעניני-דמדינתא דאיהו השתא ארעא-מולדתנו, דעלה אשבענא נביאה: ודרשו את שלום העיר אשר הגליתי אתכם שמה וגו' (ירמיה) אבל מה חשחין על דא זאטוטי ב"י דקריבי ככה נפשייהו על האי „דומה" לאשואה יתה כהני פלמנטרון דמערבא? הלא על דא בדינא נפקי לקטלא על די ילבינון להבאה „אשא זרה" במדינתא דא הה"ד: וימת נדב ואביהוא וגו' ב ה ק ר ב ם א ש ז ר ה... וגו' (במדבר ג—ד) ולא עוד, דאית לחששא די למגנא מסרי ככה נפשייהו, ולכנישתא דישראל לא שפירת מדעם... — וי, וי ליה, לשכיב-מרע די לכל סטר דהפכית ערסיה כאיב ליה! וכנישתא דילן דאיהו כשושנה בין החוחים בודאי ימטיאו לה עילה חדתא לאעקא לה ב„דומה" דא על חד תלת...

רעיא מהימנא

ר' חדתאי פתח: זאת הפעם עצם מעצמי וגו' זכאה חולקיהון דאטוטי ב"י דמתקריין עצם מעצמי וגו': דא שכינתא, דא רוחא דאומא — עמודא דאמצעיתא, דמשתדלי ולאי למפרקא לשכינתא דא. הה"ד: ונבאו בניכם ובנותיכם וגו' ונביאה אבטח לן על האי שעתא: ונתתי לכם לב חדש ורוח חדשה אתן בקרבכם וגו' אלין איכון נשמתין חדתין דעתידין למיהוי על זאטוטי ב"י כמה דאוקמוה מיירי מתני': „אין ב"ד בא עד שיכלו נשמות שבגוף", אלין נשמתין אוכמין, נשמתין עתיקין סיבין ובאושין דלא מכשרין לקבלא חבלא דמשיחא...

תמן אמרינן: גלתה יהודה מעוני ומרוב עבודה (איכה א') וי להו לשונאיהון דישראל דלכל סטר דאיכון קריבין איכון כזוקין ונפגעין... אנא עריב לכון דכל מטיא שעתא לברורי הנו דיו-פתיא להאי דומה בודאי תתנזיק כנישתא דילן מכל הכי כתין ומפלתון: ענייא, פלחייא, עשירלי ודוס-כריתייא וכו' דאם אשתפחת כנשתא על קדמייא יתנפלו עלה אלן, בתראין, ואי לבתראי ניסא יתנפלו עלה קדמיא וכו' ודא היא מ„ע ו נ י י" ומ„ר ו ב ע ב ו ד ה"... והכי אוקמוה מארי מתני': נפלה כיפא על קדרה וי לה לקדרה; נפלה קדרה על כיפא — וי לה לקדרה. בין כך ובין כך — וי לה לקדרה!...

ומקורא דכל הני אסונאי ופגעין ומרעין בישין דפגיעו בנא יתיר מכל עממיא, אית לחפשא בנו בעצמנו הרי גלי לן נביאה בסופא דקרא: היא ישבה בגוים לא מצאה מנוח וגו', וי, וי, בדא כלבא קבירא... הלא בדיל דכנישתא יבא בין אומיא אחרינן, בארעא אחרנא, ותחות שלטנין אחרינן

רזין דרזין

ר' בוכינא פתח: ואני בתוך הגולה על נהר כבר וגו' ווי ווי כיון דמקדשא אסתלק וישראל אסתלקו מארעהא אסתלקא אוף "נגידו" דהוה נגיד מלעילא, ושכינתא אתפנימת ואתתרכת, כביכול: הוא הכה לון ותריך ושרי לון וכרסייא יקירא נפשת וכו' הה"ד: ואני בתוך הגולה, האי דרגא דאקרי "אני" הוא בתוך הגולה, ובגין כך אסתלקא מניה האי שפע-עלאה דהוה נהור עליה מכבר — בזמנא קדמאה, ודא היא: על נ ה ר כ ב ר...

רזא דרזין

ת"ח בשעתא דישראל לא אשתני דיוקניהון מדיוקנא-עלאה הוון כל ברין זקפן עייניהון וחמאן דיוקנא קדישא עלאה וזעאן ודחלן קדמיהון, כמד"א: ומוראכם וחתכם יהיה וגו', ובשעתא דעברין על דא ואשתני טופסרא דדיוקנא-עלאה, אינון דחלין וזעין מהנו ברין דלא חמו בהו עוד דיוקנא כדקחזי... הה"ד: והשלחתי בכם חיות השדה וגו' ובשעתא דדינא שריא בעלמא הא אתמר דלא לבעי ב"נ לאשתכחא בשוקא בגין דכיון דשריא דינא לנו אשגח בין זכאה לחייבא, כמד"א: ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר וגו' דהא כל זמנא דמחבלא לא חמי אנפוי דב"נ דאשתא "דיוקניה", כדאמרן — לא מחבל ליה, וכיון דאתתיה דלוט אהדרת אנפהא-קייבא דילה לאסתכלא אבתריה מיד — ותהי נ צ י ב מ ל ח וגו'... ומכאן אוליפנא דצריך ב"נ להיות טמיר ונעלם ב"עידנא דריתחא" כדאוקימנא, הה"ד: לך עמי — חבי כמעט רגע וגו'...

ונכרין, ולא יכלה לאחוי באצבעא על ארעא-מותבא דילה, — בגין כך לא מלאה מכוח. דהא על ב"נ לחודוהי אמרי: "דמכיון דאצטרך לבריות אנפוהי משתוין ככרום דא דמתהפיך לכמה גוונין", אוף בנידן דידן כל זמנא דכנישתא לא תינק "מ מ ק ו ר א ד י ל ה", ואיהי — "י ש ב ה ב ג ו י ם", עלה, תדיר להתהפכא לכמה גוונין כמה ד מ נ ה ו ל א דשלטנא לבי... ודא היא רזא ד"אשרי י ו ש ב י ב י ת ך" דאיהו בחד אנפא, ו"אשרי ת מ י מ י ד ר ך" דהוא — בתמניא אנפי... —

ואסוותא דילן דין היא: ל ק ב ל א ו ל ק ב ל א עד דמייתי לן שעתא כד יתגלי קוב"ה בכבודו ובעצמו לפרקינן וכו' וכל הני קרבין ותעמוליא (אגיטציא בלע"ז) דילכון לא ימטיאו לנא אוף הללה-פורתא, כל קבל דכנישתא דילן — "היא ישבה בגוים"... ועד שעתא דא עלנא לכפפא רישא קבל כל גל וגל ולהחבאה ב ע י ד נ א ד ר י ת ח א ב ח ו ר י ן ובסדקין ובמערתפין בי-בני ובליבי וכו' הה"ד: לך עמי ב ו א ב ח ד ר י ך חבי כמעט רגע עד יעבור זעם וכו'... (ישעיה)

ואי תימא: היך יכולין למסבלי כל הני עקין וגזירין דלית בהו זקוקא דאינשי ואין צבורא יכול לעמוד בהון? — איברא אמינא לכון דמוחא דישראל אסתגלא כבר בגלותא לתברא כל הני שולטתון ולמיהך סחור סחור לכל הנו גזירתין ועקין באורחין עקלקלין... ודא היא מדה כנגד מדה; הם גזרו עלייהו גזירין דלא כאורח-ארעא, באורחין עקלקלין ודלא ככחא דאינשי למסבלא, אוף אנן נפרעין מהן דלא כאורח ארעא ובשנוי-מוסרא-דאינשי... וכגוונא דא אשכחן גבי גדעון; בשעתא דגזרו "בני קדם ומדין" דלא ליהוי להו לישראל חטין ולחמא (דהא לנו כאורח ארעא) אזיל איהו ו ח ב ט ח ט י ם ב ג ת דלאו כאורח-ארעא, אבי בגת דהוא "בי-כנושתא" דרכי עכבורי ולא חטא וכל דא עביד — לְהָנִים מִפְּנֵי מִדְיָן וגו'... ועל דא אמר ליה מלאכא: לֵךְ בְּכֹחֲךָ זֶה וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת יִשְׂרָאֵל וגו', — ודאי, ודאי, ילכון ישראל ב"כ ח ו ז ה": להפכא סדריא ומוסרא דבני-נשא... בגין לאשמא עיניהון דבעלי דבביהון, ובדא "ימתיקו מרירותהם" דכל גזירתא ועקא די יתעבדו

יתעבדו אפשרא למסבלא... ועל כגון דא מזדעזעין עלאין ותתאין כד חמין היאך ישראל אשכחי להו אורחין עקלקלין לחיות בעלמא „הדין" ולא יכלי לשלאתיהון מעל ארעיהון...

אדהכי אתער האי דמוקרטאי פתח ואמר: סבא, סבא! מלין אלין אוף דאית בהו טעמא במקצת, מיהו רובן יכולין למללא לחוד גובריא אליך דהליין עבדי ואליין בני חרא, — אלין איכון הנו רשיעי בורי-זעזעין דחיין על חושבנא דעניא מרודיא... ארי להו אית ואית אפשרא למיהך סחור לכל הנו פקודין רשיעין וגזורין רעין ובאושין ברזא דאבא-סבא כמד"א: אכפרה פניו במנחה... וב„שמתא-דעבדותא" דלהון חביבא להו גלותא ובת-לחוקא על שפוון דהנו סרדיוטיא ושרכיא מכל פורקנא וחרו; ואוף אלין דהלאין דללין ובעיין כל יומא על פורקנא, — דא היא, על דלא מלטרכי למיהב אגרא... כמה דאוקמוה: יש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו...; הא תרי אלפי שנין בחשיכא אכן, בגלותא, בשביין, בקלורא, בגנותא וזלזולא וכו' ובכל „זמנא דאתערותא" מתילבין גובריא אליך, מנהון בלבושין דהלאין בבהיכת: כל העדה כלם קדושים וגו'... ומנהון — הנו דמתקריין „מתקדמאין" על דאקדימו לבטלא אורייתא בטרם ידעי יתה... ואלין ואלין מעקמין עלן הדרך — דרכא דפורקנא! הה"ד: ובני קרח לא מתו... ודאי „לא מתו", ארי בכל דרא אתגלגלא נשמתייהו בהני בריוני „דהלאין ומתקדמין", ובדא אתפלגא עמא קדישא לכתין ומפלגין וכו' ובדא יתבטלין כל עטיהון ועובדיהון, דמובילין לפורקנא.

וי וי להו להני רשיעי כד מטיא שעתא למפרק לשכינתא דא רוחא-דאומא, ותבעי מנייהו על כל הני מכשוליא ואבניא דאניחו על דרכא דפורקנא! אלין איכון תרין סומכי דקלותא הנו „דהלאי ומתקדמאי" די עלייהו קונן נביאה: מה יהיה עץ הגפן מכל עץ? את שני קצותיו אכלה האש ותוכו נחר, היצלח למלאכה?! (יחזקאל ט"ו) ודאי „תוכו נחר" דאיהו „עמודא דאמצעיתא", „נקודא דמרכזא", אלין איכון זאטוטי ב"י דנחרין ובלין מהאי אשא ד„שתי קצותיא"... ואלמלי הוה הייכו כחיי כל אומיא ולשניא מסודרין במטרא ובשלטנא רבה ותקיפא, די קשיאי לא דחפי לזעיריא, וזעיריא — לא סניין לקשיאי, אלא כל חד וחד עביד ולאי לעייל מעובדוהי ופעלוהי ב„נקודא דאמצעיתא" בקוטבא דאתרכזא ביה רוחא-דאומא, לאשפא ולתקפא יתיה בתקף-הימנותא וכו' אלמלי זכינן לכך, הווין אוף ביננא כוחין סגיאין ותקיפין, ושדרין ארוכין דחיילין וגבוריא הדבריא וכו' וכו' דאיכון תקפה וגבורתא דכל אומא ולשנא! ודא דא הוא קוטבא ומרכזא דאתאחדת ברזא-דאחד. ובכונה יחידאה, בכל הנו ברכאן דיעקב קדם מותיה, הה"ד: ראובן בכורי אתה וגו' ובגין כך: יתר שאת וגו' לך הוה

מדרש הנעלם

ת"ח כלא אצטריך דא לדא ודא לדא, לאשלמא דא עם דא ולהתנהרא דא בדא, ולהשפיע דא על דא ולקבלא דא מדא וכו' עד דסליק כלא לאתר דאצטריך „שלימותא"; בקדמייתא מתתאי ולבתר — מלעילא, כמד"א: אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף (תהל' פ"ה) וכדין איהו שלימו בכל סטרין ואתאחדת ברזא דאחד, דא רוחא-דאומא דצריך להתאחדותא דכלא כוחין ושדרין דעמא למיהוי „אחד באחד" לגבי פורקנא דאומא הה"ד: יראה כל זכורך את פני האדון וגו' ודו"ק.

חזי

חזי למיקם חולקא ברישא וליתיב תדיר ברישא וכו׳, אבל בעובדין דפורקנא תיחת ל ת ת א — לשדרין תתאין דאומתך, לאלפא חסרוניהון וכאביהון; — שמעון ולוי אחים וגו׳ בקפדנותא דוכ״ם ואורייתא היא דקמתחית בהו וכו׳ ובכגון דא — בגין פורקנא-דעמא ת ו ת כ ו קמעא על „אדיקותיהון“, ותלווייהו בהשואה תעמלין לפורקנא; — יהודה אתה וגו׳ לא תיהיב עוד מחילך ומגבורתך לאחרין... ולא תחדא עוד כד שמעית חדותא דזעיר-אנפין דנהירו לה, כביכול, מנהורא עלאה... איהו שפרת ומשתבחת דמזלעך, או מ„זרעא דדוד“ קאתיא... אלא — א ת ה י ו ד ו ך א ח י ך וגו׳ — אחיך, אחוך לאודוהון, ולא יתערבין עוד זרין ונכרין בדמא קדישא וטהורא...; ז ב ל ו ן סחרא רבה דאשתכח תדיר בכרכין במטרפולין ובחופי ימא וכו׳ ו מ ת מ ן יהיב דעתיה לפולחנא ולעמלא ולהשתדלותא לפורקנא דאומתיה; — י ש ש כ ר ח מ ו ר ג ר ם וגו׳ למשוי, יט שכמו לסבלא אוף כל הני עובדין דפורקנא; — נפתלי וגו׳ ה נ ו ת ן א מ ר י ש פ ר וגו׳ — ובשרוליה דלא ישתמש ל מ ל ל רברבין, להשויא אמרי-שפר, בגין לאפלא יתיר ויתיר דעין דהכא ודכלא בין שדריא דעמא; — דן... דאלטיין בשרוכין דמלוי-דילא — י ד י ן ע מ ו בגוים, לאוכיח לדקתא דישראל בין שנאיהון ונגותיהון בעידנא דריתחא...; מ א ש ר וגו׳ דכפל בעדביה „כלא שומנא“ דארעא והוא עתיר-נכסין-סגיא, לא יבעט בעמיה מ„רובא דשומנא“... אלא — מ א ש ר ש מ נ ה ל ח מ ו דכל עמא, ולא יגועון בכפנא ומחסורא בשעתא דאיהו מתפנק אתכתכי דכדכד וגומרתא...; — ב ן פ ו ר ת י ו ס ף וגו׳ ותשב באיתן קשתו וגו׳ ו י פ ו ז ו ז ר ו ע י י ד י ו וגו׳ וכל דא — לאשגחא מעלוי כורסיה, למיהוי ל מ ח י ה לאחוהי עכייא-מרודיא דעבדין ואבדין בכפנא ובגלותא-רשיעא וכו׳ וכו׳ ולא לסלקא בשערא ולהתנפחא כהני ברונאי-יהודאי דהאידנא דמתנפחין בכרבלתיהון ומתנכרין לאחוהי כד מטיין להתם...; ב נ י מ י ן ז א ב י ט ר ו ף וגו׳ יהי תדיר לשונאיהון ובעלי דבביהון דעמיה וכו׳ וכד יכלא ית שנאה לא יטול לגרמיה מ„שופרא דשופרא“ אלא עם כל אחוהי וקרבוהי י ח ל ק ש ל ל וגו׳ בייע! בייע! באתערותא כדנא ובאתאחדת כלא מתקריין בקושטא: ש ב ט י י ה ע ד ו ת לישראל וגו׳! — זכאה חלקיהון דכל הני דלייתי לגואתיה דיעקב ונפקי כחדא לאגחא קרבא ולשכוכי נפשייהו ואלביעו לדרכיהון בדמא ואשא בגין חרותא דאומא ובנשיתא; זכאה חלקיהון דאינהו יכלין באמת למייתי גאולה שלימתא ולאחדא כל הנו בשין ומפלגתון וקטגורין קאטעגאריען

רעיא מהימנא

ת״ח דכל הנו מסתורין ולמודין דהנו דסגדין ל„זעיר-אנפין“ לא יכלי לאוקמא „מהימנותיה“ עד די לא ערבי דמיה ב„זרע אנשא“ עם זעריה דיהודה ודוד, ובדא אסהידו עליהו אינהו גופייהו דלית „איהו“ בר-אנשין אמיתא... והדברים עתיקין.

רעיא מהימנא

ת״ח גדולתו דאבהתנא: אברהם נחית לתתא — למצרים, ולא אתדבק בהו, דלא כאדם כד מטא להתם אתדבק בנחש... ונח כד מטא להתם, מה כתיב ביה: וישת מן היין וישכר ויתגל וגו׳, אבל באברהם מה כתיב: ו י ע ל מ מ צ ר י ם וגו׳... יצחק אסגיף בגושפנקא דמלכא דלא ישתי דיוקניה נעלם כמד״א: ו פ ח ד י צ ח ק וגו׳, יעקב אוף בשעתא דאחיף ליה „ידוי“ דעשו לא אחליף קליה ואשתאר בגביוניה הה״ד: ה ק ו ל ק ו ל י ע ק ב — ו ה י ד י ם י ד י ע ש ו וגו׳... ביוסף אשכחן דהוה משפכה תדיר בארעא דאבהתיה

(קאטעגאריען בלע"ז) דאתפלגא בגלותא וכו' הה"ד: כָּל אֵלֶּה שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל – שְׁנֵים עָשָׂר, וְזֹאת אֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם אֲבִיהֶם וגו' אִישׁ אֲשֶׁר כְּבִרְכָתוֹ בֵּרַךְ אוֹתָם וגו'. —

איברא אמינא לכון: די האידנא, לחוד האידנא, היא שעתא דרעוין, וכלום מלתא דא תליא אלא בנא, כברכת יעקב: הֵאָסְפוּ! הִקָּבְצוּ! וְשִׁמְעוּ! וגו' דאס נתאחדת ברזא דאחד, כעמא דאחד, לעבדא ולפלחא כחדא, לספרא האי דומה-דמלכותא דעלה אתמר: כי הנה הסתו וגו' דא שלטנא דסוקריקון ובורי-כריתין; הגשם חלף וגו' דא היא מטרא דאבניא וחלליא דהוו ממטיאין לנא האי מאה-אוכתנו; עת הזמיר הגיע וגו' למשמע וללויית מלין ובעותין דכל בני מדינתא; וקול התור נשמע בארלנו — לאטפא ולאדפסא ולמללא כרעותא דלבא ומחשבתא דמוחא, ולא כמה דלבו הנו שני-זהרא (לענזור בלע"ז); ולכל אומיא יהיב רשו למיהך כאורחיהון וכו' וכו' וכטורי-קרתא ושוערייא לא יקבלון עוד „איקונין דמלכא" בעד תקוף-עובדיהון לחטפא למחאה ולפלעא הנו תלמידיא זעירייא, ויליבין שלימין ושקיעין וכו'; וכל מדינתא אלבשא המנוכא דארגונא-חרא ארי זכיין לחדותא דזעיר-אנפין — איהי „דומה דמלכותא"; ואוף עמא קדישא שאפא אוירא דדררא וחרו, — וכולי אומיא ולשניא דמדינתא יהודון וישבחון לכנשתא-דיהוד די בגללן ובאמלעתיהון אתתברו כל הנו שולטנון דפרזלא ואיכון חיין האידנא בחרו: די לנו תחות אגרפייא דדייליא ונוגיקייא דהנו ברברלי-פראי... הה"ד: וכל הרשעה כעשן תכלה, כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ וגו' ובכגון דא כולי עלמא ידעי די זאטוטי ב"י הויין קדמאי לנשתא ולנתלא כל הנו קדרין אוכמין בלין ובאושין, ודרעא תקיפא אתתברת וכו' כמד"א ובין רגע יגועשו עם ויסירו אביר לא ביד... וגו', ומאן לא ידע דא די האידנא ודאי אלטבע אורחיהון בדמא סומקא דשתית ורתיא אוף השתא בכרכין ובשוקין... ועל דא בודאי יהודון להו כל אומיא ולשניא וכו' הה"ד: כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה'!—

אתערו כל חברייא ועמדו על רגליהון פתחו ואמרו: מגו חשוכא אשתמודע נהורא, מהאי בהתא גדלותא ושביין אתחכמנא לעובדין סגיאין ותקיפין כאלה...; האי האי איהו אסוותא יחידאה ובתראה ללבא ולמוחא, לטהלא ולאלטוומכי ולעורקייא וקמפוכייא וכולי אברייא דאומתנא, דכאובין וחליין בחשוכא דגלותא ואיכון בסכנתא... זכאה חולקנא דזכינן לכך למחמי בעיינין כל הני תעמוליא דזאטוטי ב"י, די על ידיהון בלבלא לנא שמשא-דדררא וחרו וכו' וכו' — זכאה חולקנא!

דאבהתיה כמד"א: כי גנוב גנבתי מארץ העברים וגו' דנחית למקום זהומתא ולא אתדביק... הה"ד: ויאמר — אני יוסף אחיכם!... וגו'.

תמן אמרינן: האספו וגו' הקבצו וגו' ושמעו בני יעקב, ושמעו אל ישראל אביכם וגו' הכי אוקמוה מארי מתני': „שביקש יעקב לגלות את הקץ ונסתלקה הימנו שכינה".— הרי אוקמוה חברייא דלית „קנא" קנאה כלל, ואוף אלין „מחשבי קלין" דאתלי יתיה באתא קלילא, בנוטריקון וגמטריא וכו' כבר עלו עשבין בלחייהון ומשיחא עדיין לא בא... ודא הוא רזא ד„אסתלקה הימנו שכינה" כד ביקש אוף איהו לגלות קנא ע"פ איזה נוטריקון וגמטריא... ובדיל כך, כד חמא דא, התחיל לגלי להו קושטא דמלתא ורזא דפורקנא: האספו וגו' הקבלו וגו' כלומר: כלום מלתא דא תליא אלא בכון: דתתאחדין ותתלכדין למיהוי אחד באחד וכו' וכו'. ודא היא דאמרי מיירי מתני': לכשתאספו ותקבלו מיד אתם נגאלין! —

אדהרי

אדהכי אתער האי ליונאי-סבא פתח ושאול לון: ועבידתייהו דליונאי למפרק ית ארעא קדישא ולאותבא עלה עמא קדישא, מה תיהו עלה? — תמן אמריכין: גלתה יהודה מעוני וגו׳ היא ישבה בגוים וגו׳. האי סבא, בקטנות דמוחין ובעייכין-זעירין דליה, לא הסכיל לבארו ולפרשיה כדבעי, ארי טעמא ד„היא ישבה בגוים״, — דא דא הוא רזא — ד„לא מלאה מנוח״... ובגין כך לחוד, אנן סבליכין יתיר מכל אומיא אחריכי דאתגברו אוף עלייהו אומין תקיפין וכבשינון, ארי איכהו אשתארו בארעיהון באתריהון ומדינתיהן, בדיל כך די להו לאפרושי משיא ואריכיא מכדה בלו והלך וכו׳ דנטילו עלייהו כבשיכהו-מכלאייא, אבל קיומתא-דאומא ורוחא-דעמא אשתזיב תדירא מכל הכו מרעין בישין ודלועא תקיפא דכחיתו עלייהו... — להין ככשתא דילן דאיהו ב„גלותא-שלים״, — „היא ישבה בגוים״ ולא בארעא דילה, ארעא דאבהתא, ובדיל כך —. „לא מלאה מכוח״, ודאי לא תמלא מנוח לעלם! --- ואוף אין תבלאון אלפין פלמכטרון ודומה-דמלכותא דיהבין זכוותא לכל עממיא ולשניא וכו׳ לנא לא אספר בדא מדעם... — בגלותא אנן, ובגלותא אנן כמקין ומתבזזין... ובלאישא אגלי לכון די הכו אומיא גופייהו דבגללן אתעמלי ככה זאטוטי בי״ למפרקכהו ולפקחא עייכיהון, הכו עממיא גרמייהו — איכון קדמאי למחאה ולבעטא בן ולאחרבא ולהרסא מדורהון דיהוד וכו׳ וכו׳ ודא דא הוא סברא ואגרא דמשלמין לנא בעד לקחא-טבא דשיכן להו... — וכמה דלא לאי „הבל״ לאחכמא ולאכהרא עיכוהי „דקין״ דיתיב בחשוכא; כמה דלא אקריב על דא קרבנין סגיאין לביעין בדמא ובמחא, בקטרא ואשא... סופא דמלתא — קין קאים על אחוהו „מלמדוהי״ וקטליה!...

הא חזי: מראשית מקדמת דנא, האי „הבל״ דהוה קדמאי להתרוממא לעילא בקרבנוהי, ואיתי „מבכורי עאניה ומשמניהון״ וכו׳ לאזדכאה ולמזכי ל„כהורא-עלאה״, בה שעתא לא שביק ית קין אחוהו דהוה מסתכל תדיר ל„תתא״, דהוה פלח ודביק בארעא ואקריב רק „מאבא דארעא״ דעלייהו אתמר: לגבי חמר גביכה... וכדין משוך הבל לקין לעילא ולעילא וכו׳ וכל כען דהוה משיך יתיה הוה פלחא דכן מרוד ביה ולא לייט ליה! וכד לייט ליה „זמכין״... לבתר הכי הוה מחי ופלע ביה על די פקח עיכוהי.

עידן ועידכין חלפו, הבל משיך לקין „עמיה״ לעילא, וקין אתדביק בסטרא דמסאבא ומשיך לתתא ולתתא...

הבל ממטיא כלולין דכהורא-מעליא ומשפיען על קין עד דפקח עיכוהי קמעא... ואסקיף לעילא, ודמי ליה דאיהו סני ליה ובגין כך כהיר עלוהי... וכדין? — — — — — — — — — — — וכדין — הבל קטלא חייב!...*) — — — — — — — -- — — — — — —

ובכל דרא ודרא חזיכן כגוונא דא: הבל לאי למיקם לקין מתתאי ומושכהו לעילא, וקין ככלבא כשיך ידוהי אליך דתברין שושלתייהו... וכשיך וכשיך עד דאתדבקו ביה סמאל ולילית וכל כת דילהון דאלטרכו תדירא בעבדין בישין סומין וחשיכין... ובדא כפחי „איכהו״ ביה כפשא ד„כלבא״ אמיתא...

---

*) ממש כמו שקוראים כעת כל היחפים השכורים את הקריאה הידועה — והכי

והכי אוקמוה מארי דקבלה: „אית נפשא דמרכיבן לה בכלבא וכו'". וי למאן דהויא כדא שלחא עלוהי. ועל כגון דא צלי דוד: הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי · וגו' !...

ובכל דרא ודרא אתלבשא האי חויא בלבושא אחרינא; אית דאיהו ככלבא גרידא לנבחא ולנשכא; ואית דאיהי ככלבא דלפפא וגפפא ונשקה, כמד"א: ויפול על צואריו וַיִּשָּׁקֵהוּ... ועל דא צלי יעקב: הצילני נא מיד אחי מיד עשו וגו'. דהאי כלבא כד נשקא ואתדמי כ„אח" איהו יתיר גריעא.. הרי ב„נשיקה" דא איהו מלין דמא-דלבא, ונשמתא-האומא, נפשא דישראל-סבא... דכלום לא נשקיה עשו ליעקב אלא בדיל דימית „מיתת-נשיקה" ויתבטיל ביה... ו„מותא דנא" הוא תכשיטא-קרבא יתיר בפיר ויאות לקין-עשו להמית ביה ית יעקב-הבל אחוהי מלמדוהי !...

ולא עוד דהזא אחרינא אית הכא: דכל זמנא כד יקום קין על הבל, על עסקי „ירחא שמיס" הוא קאים עליה, ואתעביד „מגרמיה" „פטרון" לקוב"ה ושכינתיה ורוחא-קדישא, אבא ואמא, ארוך-אנפין וזעיר-אנפין... עירין וקדישין וכו' וכו'; — בקדמייתא סני ליה בדיל קרבנוהי דאתקבל לעילא כדאוקימנא, לבתר כן — בדיל ברכאן דאבות. בדיל בכורה והתקדמותא, בדיל אלהה יחידאה, וכו' וכו' והכי אוקמוה קדמאי ובתראי: כל זמנא דקין — הוא עשו הוא לבן הארמי, הוא כושן רשעתים, הוא פרעה, עמלק, אשור, נבוכדנצר, אנטיכוס, קיוס-קליגולוס, טיטוס, טורקבמדוס, פירכנדוס, פבדינוסלוב וכו' וכו' וכו' כל זמנא דכל הנו כלביא נבחי על הבל איהו „יעקב" בדיל עסקי „ירחא שמיס" - לית ליה כל תקוה ליעקב לאשתחררא מנייהו בארעיהון...; הכדין מהזא חזינן גבי לבן (גלגולא קדמה דקין) כד אדביק ליעקב בטורא דגלעד ולבי לשלאתיה, אתער יעקב וקדור טענתייהו עד די לבן-כלבא גרמיה מודי ליה, ובה בעתא לא יכיל לשלאה ליה ע"ד „דחלתיה" דקביל כי יעקב נקיביה עמיה. הה"ד: ועתה הלוך הלכת כי נכסוף נכספת וגו' ועתה למה גנבת את אלוהי ??! — וי, וי, לטענא דא לית נגר ובר-נגר דיפרקינה, ותדיר אשתאר „קין-עשיו" בכל גלגלוהי זכאי ולדיקא בה !...

ואף למגנא מכרי ככה נפשייהו זאטוטי ב"י על האי דרדא וחרו דאתשברו, כביכול, מעלוי כורסיא, — אין נדמתיה דקין מקוגלא כלל לאבדא ית נשמתיה דהבל מלמדוהי ועוד להודאה ליה על הכי זקוקין ד„נהורא-מעליא" דאשפיע עליה מלעילא לקרבא חירותיה ופורקניה...

תא חזי: כל הנו פרצופין דחמי יחזקאל על נהר כבר, דאיכון נכרין לגמרי לרוחא דאורייתא דאתאחדת ברזא דאחד דלא דיוקנא ופרצופא, כמד"א: כי לא ראיתם כל תמונה וגו' ודאי הנו פרצופין רמזי על כל הני תקופות ועדנין דנשמתיה דקין לבית לבלעא בה נשמתיה דהבל ולהמיתו בנשיקה... הרי ה„שור" דאיהו דחלתיהון דמלכאי (אפיק) דאיננו הוו קדמאי למימר: הבה נתחכמה לו... — לאערבא דמא דישראל עם „דמיהון" בזרע-יאנשא ולטשטשא דיוקנא ד„אבא סבא" לגמרי; כגונא דא ובכונה כדנה לבי אוף אביר דאמהיל לאריה, כמד"א: ויקרא אריה על מצפה וגו', הכדין מלל רבשקה בהדיא: עד בואי ולקחתי אתכם אל ארץ כארצכם וגו' כלומר: ומינלא מתרוקנא תנן רוחא דישראל-סבא מגרמיה, בהתערבא עם אומיא

ולשביא אחריני תחת פולחן נכראה וכו' וכו' ובארעא נכראה...; וכדא חזינן אוף גבי נבוכדנצר רשיעא דמתקרי: הנשר הגדול וגו' ארך האבר מלא הנוצה וגו' דהוה לבי לקדש בחרטומיה ולנקרא כל עורקיהון דיהוד דיתעבדון דייקא "נשרין" כותיה...; — אבל "דמותו" דאבא סבא דחקוקא בכורסיא דעתיק-יומין, "דיוקנא" כדנא לא תמחי ולא תעדי מעלמא הדין בדיל דתתגלגלא בחוין ועופין-ברא כאלה... ואיהו אסתארת בדיוקנא דאדם "קדמאה ובתראה" בכל זמן ועידן, בכל אתר ואתר, וכל תקופא וגלותא וגלגלוהי דקין וכו', הה"ד: ודמות פניהם "פְּנֵי אָדָם" וגו' דאע"ג ד"פְּנֵי אַרְיֵה" אל הימין; ופני "שׁוֹר" מהשמאל; ופני "נֶשֶׁר" וגו' אבל סופא דמלתא — וְעַל הַכִּסֵּא דְּמוּת כְּמַרְאֵה **אָדָם עָלָיו מִלְמָעְלָה!!**

ודא גלי לן נביאה בהדיא כמד"א: וּמִתּוֹכָהּ דְּמוּת אַרְבַּע חַיּוֹת, וְזֶה מַרְאֵיהֶן דְּמוּת **אָדָם לָהֵנָּה** וגו', והכי אוקמוה מארי מתני: אתם קרואים אדם וכו' הה"ד: וְאַתֵּן צֹאנִי צֹאן מַרְעִיתִי **אָדָם** אַתֶּם !! (יחזקאל ל"ג)

תא חזי, דכל הני גלותא ו"פרלופין" דלבו למיהב לנא הני חוין וכלבין דחליפין, לא אשתזיב ישראל מנייהו אלא בשעתא דאדכר בארעא דאבהתיה והוה חמיד ורגיג לתוב לארעא קדישא דליה, ולא למקבלא עוד גנותייהו וזלזולייהו דעממיא כדאמרן: היא יָשְׁבָה בַּגּוֹיִם לֹא מָצְאָה מָנוֹחַ... אחרי כל עמא ולשנא לבתר דמקבלין מישראל מודעא-יתירא ואורחין-דמהימנותא וסדרין דמלכותא-הרא וכו' דעל דא אתקדמו תדיר זעירייא דישראל ומסרי נפשייהו לטובתן ד נ כ ר י ן ו א ח ר י ן, כמד"א: בָּנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ נְתֻנִים לְעַם אַחֵר וגו' בתר כן נפקי אינהו גופייהו לאגחא קרבא בנא ומתנפלין עלן מכל סטר כלקטאי פשוטין, או ככלבין דגפפין ונשקין ומלפפין לבלעא ולמללא "דמא-תמליתא" דילן... וטעמייהו ונימוקייהו עמהון: דכל זמנא ד"היא י ש ב ה ב ג ו י ם" לית לה רשו לנשמתא דישראל לאלטייכא לחודוהי... ובגין כך: "לא מצאה מנוח" — ודאי לא תמצא מנוח בארעא אחרינא, ביני עממיא ולשבייא אחריני, דלא כדמה וכרוחא דילה כלל, ודי לא מסוגלין להודאה ולשבחא לה על כל הני למודין וסדרין דדרא וכו' כדאוקימנא...

ל ה י ן ת נ ן, — תמן בארעא קדישא, ארעא דאבהתנא, ערשא-דינקותא דילן; תמן אית ואית לנא רשו וחכו לחיות כ"טעמא דילן

רעיא מהימנא

ר' לאומאי פתח: והבאתי עליכם חרב, חרב נוקמת נקם-ברית (ויקרא כו') לית לך מלה בעלמא דקוב"ה קני לה כמו הוכה דברית דא הוא "בריתא-דאומא" וארעא-קדישא דאחידן וקשירין דא בדא כנהורא בשרגא, וכמה אינון אטימין לבאי וסתימין עיינין הנו גובריא דאדביקו לאומתנא תעודתא-פלסתרא ל"אלפא בני נשא "רזא דאחד" והתקדמותא וחרותא וכו'" בשעתא דאינון בגלותא ב"ארעא נכראה" ?! הלא דא היא פולחן-נכראה ותעודתא-זייפנית דעלה איענשו אבהתנא זמנין סגיאין, כגון ספרד וכותייהו דהוו ישראל מסירי להו בכלא נפשא ורוחא ואולפינהו ואחכימנהו וכו' ובעד דא יהבו להו אגרא-קסטורין דאשא ואוטידיפיון. . וכל דא בדיל בטולא-דברית, ברית דעמא וארעא וכו' הה"ד: והפילך וגו' ועבדת שם א ל ה י ם א ח ר י ם וגו' ובגוים ההם לא תרגיע וגו' ונתן ה' לך "שם" לב רגז וכליון עינים ודאבון נפש וגו' וגו'.

דילן", לפום עבודתא דרוחא, רוחא-דאומא, דא הוא רוחא דישראל-סבא דאלטייכא תדירא בקשישיתיה כבינקותיה, אדי ביה אתבלבלי ואלמולמי „**ילדות ובחרות** כחדא, כגושפנקיה דאברהם, דלבאורה הוה קשיש עפי כד נפק למיסב מולקא בתולדת-אנשא, כד"א: ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרן וגו' ובה שעתא חזינן יתיה מזדרז כחדא עם עולימוהי „ילידי ביתו" ורדף אחרי כדרלעומר ומלכיא ואגיח קרבא בעדייהו ומחי וכבש יתהון וכו' דלא שייכא דייקא לעולימיא ובחוריא דמתגברין לקרבא וכו'. — ולא למגני אמרי מארי מתני': מטבע של אברהם זקן וזקנה מיכן, בחור ובתולה מיכן וכו' (בראשית רבה פ' לך על הפי' ואגדלה שמך) דא היא גושפנקא דגליפא בטבע של כל ישראל, כל האומה; דא הוא רוחא-דאומא דאיהו סִיב וְעוּלִים, קַשִּׁישׁ וְרַבְיָא **יַלְדוּתָא וּבַחֲרוּתָא** כחדא! כמה דאוקמוה מארי מתני': „אשרי ילדותנו שלא ביישה זקנתנו"... — ובגוונא דא, כד נתיחד בתקוף רוחא דאומתנא, נוכל לאתתקפא ביה רק בארעא דילן, ארעא דאבהתנא, דאוף איהו קשישא ורביא, קשישא — בתרבותא דאינשי, ורביא — במוקרא דב"נ לעלם! — תמן, תמן תהות טולא דארזיא לבנניא והרמוניא; בין קבריא וכוכיא דנביאי וחוזיא, גבוריא ומלכיא ושריא, משורריא ומזמריא, תנאי ואמוראי, רבנאי וגאונאי וכו' וכו'; תמן, תמן, נגידין קדמנא נחליא דנשמתין קדישין — אלין איכון קרבניא וזבחיא דיהבינן עד השתא בגלותא, בין „פרצופין דמוין ועופין-ברא והנו כלבין-דחליפין"... אלין איכון טפלייא ועולמייא, נשייא ובתולייא וכו' דאוקידו, דבליקו, דנסיקו, ומריטו ורעשו ורלילו וכו' מחורבנא דירושלים עד ספרד ו„שביקין" („קישינוב" האידנא...) ומרבובין בתראין דאמטיאו לנא כד אתבשרא „דרנא ודומה-דמלכותא" מעלוי כורסיא כביכול...; כלהון איכון אתערו תמן לתחיה ונהירין לנא בנהורא-עלאה, נהורא ד„רקיע דילן", ו„שמשא דילן", די ביה ומשיכו נהורא לנו לא עלמא ולאירופא-מגושלתא דאיהו חלדא וריקה... למיהב לה אלהא דקשוט, די אורייתיה ולמודוהי - קשוט, ונביאוהי קשוט... דיטופו „קושטא ולדקתא" לעלמא הדין דלריכא האידנא ל„למודין דקשוט" ול„סדרי-מדינתא דקשוט"... ומתמן יכלי לאנהרא עינוהי דבני נשא די „טועין ומתעתעין", — חייביא רשיעיא, סוקריקון ובורי-כריתין וכל אבזרייהו, מלעיטין להו דלא כטבעין דאינשי ולעילא משכלא דמוחא... כמד"א: נביאיך חזו לך שוא ותפל וגו'; ויחזו לך מחזות שוא ומדוחים וגו' אלין איכון חברייא דהאי ב"נ ד„אתי עם ענני שמיא ומלין לגד עלאה ימלל", הכדין חזינן דאוף אתא-קלילא לא אתקיימת מתורתיה... בדיל דאיהי לא כטבעא דאינשי ודלא כאורח-ארעא... ואיהי רק לכלי-תשמישא בידוהי דהנו סוקריקון ובורי-כריתין למחקא ולשדדא ית ענייא-

מרודייא

רעיא מהימנא

הכי אוקמוה מארי מתני': ואהבת לרעך כמוך וגו' „מאי דעלך סני לחברך לא תעביד" דכל פקודין דאורייתא כד חמית בעינא-פקיחא, איכון טבעיין ותולדתיין, ובגין כך לא יעדון מהאי עלמא דאיהי טבעיית ותולדתיית, אדי פתגמא דנא דתרגמיה חד מינן (הלל) בשלילה, כמדיה: לחברך „לא" תעביד, — בדיל דדא מתאימא עם טבעא דאנשי, בגין כך היא נצחא לעלם עלמיא. והאי ב"נ דהוה מפרש ואזיל האי פסוקא בחיובא: דדייקא מחייב אינש

למיהב

למיסב הגוקיה בתרייתא כד פשטין מניה פשטיתיה וכו' דדא לא נטבעין דאנשא כלל... חזינן דדא ודא לא אתקיימא בידיהון... —

רזין דרזין

ת"ח: כמה דחייבא אקשי קדל לנפקא מתחומי דשלטנותי! ואפילו בהאי שעתא דהמאן דאשלימו יומיהון וגופא אתבר ולית מאן דליית לה עוד... אינון מחזיקין ב„קרני דמזבחא", בהנו למודון סכינין" לאשמא עיינין ולאטומי ענינן וכו' כדאוקימנא... ולא למגנא אמרי מארי מתני': „שבוע שב"ד בא נזרקה מינות במלכות", דמשעתא דאספקית סמיות-עינא דנא ב„אגלא דיראת-שמים", ברוחא דאבא ואמא וברא-קדשא וכו',— משעתנו דא מטיא עודנא דמשיחא אמיתא...

מרודייא, לקטלא ולפלגא ולאסרא כרעותא דלבהון בדיל דתתאריך בשלטנותי ותתמשיך גדולתן וכו' וכו' אבל ת מ ן, ת מ ן, בארעא ד„אוירא דילה מחכים" — כחכים לכלהו עלמא וכגס, להו „אוירא-חדתא" ו„שמשא-עתיקא"... הה"ד: וְהָלְכוּ גוֹיִם לְאוֹרֵךְ וּמְלָכִים לְנֹגַהּ זַרְחֵךְ וגו'! —

וכל דא רק ת מ ן, ת מ ן, בארעא דילן, ארעא דאבהתנא, ולא בשעתא ד„הוא ישבה בגוים דעלה אתמר: חטאת עמי יאכלו ואל ע ו ו נ ם ישאו נ פ ש ו (הושע) ארי כל אומיא ולשניא מחפשין ומשתדלי לאדביק בן מסאבתיהון וזוהמא דנפשיהון, וכבר מטו לאחי סברא: דכלום לא אתבריא עמא דיהוד אלא לסבלא עונשין ומרודין בעד חטאתיהון ופשעיהם וכו'... והיך דלא ישפר עובדין דילן יחפשו בנא תדירא כותמיא אוכמין לאשחרא אנפאה... כמד"א: גם כי תרבי בורית נכתם עוונך (ירמיה) והכי אוקמוה קדמאי ובתראי: גם כי תרבי בורית — דא איהו בת-עינא דזאטוטי ב"י, דאע"ג דאיהי אוכמא, אתחזיין בה כל הנו פרצופין ודיוקנין דסכיין הנו סוקריקון ובורי-כריתין...; בה אתחזי — דומיקרטיא, לברליא, הומניא, משיגיא, מלפיא, חוזיא ומטופיא וכו' וכו'; — נכתם עוונך — דא היא גבנונא-דחוטמא דאלטייכא בה זרעא דאבא סבא, כמד"א: מלמד שהיו ב"י מצויינים שם... — וכדין לית להתרגשא כלל כד חמון דחנפי לנא זמנא ומלמדי עלן זכותא, ארי בה שעתא איכהו גרמייהו מקטרגי עלנא חובה וחובה, כמד"א: והיה שארית יעקב בקרב עמים רבים כ ט ל מאת ה' אשר לא יקוה לאיש וגו' ולהלן מהו אומר: והיה שארית יעקב בגוים כ א ר י ה בבהמות וגו' ככפיר בעדרי צאן אשר עבר ור מ ס ו ט ר ף ואין מציל וגו' (מיכה) כלומר: רישא מיירא בזכותא דישראל דאיהו מתפרנס מגרמיה ולא אצטריך עוד לבריות... ואיהו עוד משפיע עליהון כ ט ל ו כ ר ב י ב י ם וגו'. וסיפא — בגנותן דישראל: דאיהו הי על משבנא דאחרין ומלך וחמס חיליהון וכוסיהון וכו' כסגנונא דכל קנאיהון ובעלי דבביהון דישראל! —

וכגוונא דאינון מתיחדין תדירא לאזדוגא לישראל, אוף הכי אתיחדו בהאי מדינתא: כד אצטרכו לנא הנו לברליא-הומניא-מתקדמיא הוו חנפי לנא ומזיפי לנא ומגפפין ומחבקין וכו' אוף ידעי האי רזא דכל מאן דאדביק בישראל מתברך כמד"א: ויברך את בית המצרי בגלל יוסף וגו' וכד חמו דאתהפכא עלן גלגלא בשעתא דאכרזו „דרגא ומרא" לנא מדינתא, והותרה הרצועה למתכפלא על מדורהון דיהוד לנתשא לחמשא לקטלא ולפלגא ולהרגא וכו' ולעביד יתהון הדמין וכו', והנו מסריין דמלס-אוכמתא וכל הנו יחופיא שכוריא (כ"א: שכיריא...) „תקפה וגבורתה" דמלכות-הרשעה,

הוו עאקן ומעיילן בכלא מדיכתא ושחטו וקטלו ורקיקו ירקיקו טפליא ונשיא; בחוריא ובתוליא, סבא וסבתא וכו׳ מאי עבדי כען הכו לבראיא ומתקדמיא דהוו אתכו בלוותא-חדא? מאי עבדי הכו פועליא ואומניא וכו׳ דאכרזי עלייהו דאינון מרחמיהון דישראל? — וכי ילאו ידי חובתן בהאי ומחא-זעירתא דנפקי בתר הכי לבעשא „בה" בהכו לקטאי-יחופיא??!...

ויי ויי להו לישראל דאוף „מרחמיהון" בעשו בהו תדיר כד מטיא שעתא לאגנא עלייהו... הה״ד: קראתי למאהבי המה רמוני וגו׳ וכמה דאוקימוה מארי מתני׳: „אלה בני ישמעאל וכו׳ שילאו לקראתם בשעה שהלכו בגולה והאבילום מלוחים וכו׳ אח״כ נתנו להם נאדת-נפוחים כסבורים ישראל מים הם, והביאום לפיהם, מיד נכנס בהם הרוח ונבקעו בני מעיהם וכו׳", — והאידנא מאי?... „נאדת נפוחים" כאלה בדמותא ד„מחאין-זעירין" „ופתגמין קרירין" ושפוותן דחניפה" אמטיאו לנא שגיא שגיא הכו מרחמיא ולברליא עד די פקעי לבא ואלטוומכא וטוחלא וכל קרביא... וי, וי, — קראתי למאהבי המה רמוני!!

וכל דא מהאי טעמא גרידא ד„היא ישבה בגוים" וגו׳ דכל זמנא דהוו ישראל יתבי בארעיהון לא העיזו בני ישמעאל ונוכתייהו להמטיא להון „נאדת נפוחים", וכד עברו רק א „אַסְקוּפָּה" דארעא קדישא מיד ישבו להו מיד „נאדת נפוחים"... הה״ד: כל מכבדיה הזילוה — כי ראו ערותה!...

ובדין כל חברייא לייתו ל„מלין עתיקין" דאתחדתו ב„פום-ממלל רברבן" דכן, אתערו ועמדו על רגליהון והוו זקפן עיינין ואודנין, תאין ותמאין ומרמזין דין לדין . . . פתחו ואמרו: ודאי האי בר-נש מ„אתר-עלאה" קאתי ומלין דעתיק-יומין גלי לנא! דא דא היא „סכת שלום", — „סכת דוד הנופלת" דיכולא לאתפריסא ולאגנא על עמה קדישא בארעא קדישא לחודאה, ולא בשעתא ד-„היא ישבה בגוים"... משה, משה! שפיר קאמרית: ובגוים ההם לא תרגיע וגו׳ אפילו במאתן פלמנטרין ודומה-דמלכותא; **בצר לך** וגו׳ **וַהֲשֵׁבֹתָ אֶל לְבָבֶךָ בְּכָל הַגּוֹיִם** וגו׳ דהוית מאלף יתהון ומוסיף עליהון כילולין דכהורא וכו׳ איך איכתו מהודין לך על דא...: **ושב** וגו׳ **את שבותך** וגו׳ **וֶהֱבִיאֲךָ** וגו׳ **אל הארץ אשר ירשו אבותיך וִירִשְׁתָּהּ** וגו׳ **והותירך ה׳ אלקיך בכל מעשה ידיך** (דא היא הבטחה די לא יגזלון ולא יהרסון עוד הני משריין-אוכמין...) בפרי בטנך (די לא ילטרכון עוד לאקרבא דמיהון לפקחא עיכוסי דקין...) וראו כל עמי הארץ כי שם ה׳ נקרא עליך (כלומר: דמית לך ארעא דילך ותרבותא דילך וכו׳) ויראו ממך... ונתנך ה׳ לראש ולא לזנב, והיית רק למעלה!!! —

כמלאה במארת עם עני וד״ל והובאה לביה״ד ע״י

צבי כשדאי

מחטב, בעידנא דבהירייא לדומה חכינא.

הספדא.

— כל המתעצל בהספדו של חכם...
— כל המוריד דמעות על אדם כשר...

כד דמיך רב שרגא דמן טור-בי-לוקיא אתכנשו כלא עלמא למבכי יתיה ולמספדיה וכו׳ באדין עאל האי ספדנא-יודאי, אחים להספדיה ואריס קליה על חד תלת, פתח ואמר:

ולספדא להאי גברא-רבה דמית בלא עדניה, בר-כש-דתגא, נסיכא בר נסיכא „ש ר ג א" דבבא בתקוף נהורא, — מחייב כל גבר-יודאי דאיתי בהאי מדינתא. כל כנן די לאי עד דאתבקע דמא דלביה למיעל ב״כ פשוטין לגו היכלא-רברבא קבל כורסיא דמלכותא, דהוית מקירא בידושי דהני רשיעי— קוקיקין דקוריא... דעלייהו אתמר: **ווי העמודים וחשוקיהם כסף** וגו׳... ונסיכא דא הוה מחי בהו בפולסי דנורא די בפומיה ממלל-רברבן, וגלי למלכא יר״ה (בעת הראיון הידוע אחרי „לוסיומא") רזי דכל הני אסוכאי דאתיין על מדינתא מעובדין בישתין דלהון וכו׳. אוף על עמא קדישא כנפי מלוסי לטב, הכדין חזינן: בתי אולפנא פתיחין, דרועא תקיפא חלשא, ושושילתא דהוית נתונה על צואריהון דאטוטי בי׳ אתנטלת קמעא קמעא, אית דאמרי לשעתא דא, ואית דאמרי — לזמנין סגיאין.

תמן תנינן: מ נ ו ר ה — דא רישא; ושבעה נרותיה עליה — אלין איכון תרין אודנין תרין עיינין, ותרין נוקבי דחוטמא, ודפומא. וי לה להאי מנרתא, ש ר ג א דנהורא-רבה דכבא בלא זמנא! אנת נסיכא יקירא, אנת הוא רישא דמנרתא, ש ר ג א דאליתו מינה נהורא-דחוכמתא לכלא מדינתא, ותחפי בהתא לכל הנו משריין אוכמין דשריין בחשיכא ועובדיהון באפילתא..— אנת הוא דפקחית לכלנא עיינין ואודנין ונוקבי דחוטמא ודפומא לשאפא אוירא דכיא וצלילא; ואנת הוא די בגללך ובסיעת חבריא דילך אתפסקא קרבא רשיעא וקטילתא, ושלמא נחית לעלמא, והנו גו בריא באנפאה-להוצין דלית עלייהו איומתא דברא ואמא... אשתארו על דוכתיהון ולא יכלי למיהך להלן... די לא ימטון לאתר דאתיהב לצליבין ומצטלבין לחודיהון...; אית ואית מה לספדא לך ולמבכי יתיך, ברם בתרך לא שבקית לנא כותך, ולא כ״כ במהרה יהדר לנא כמותך, ומאי דקבירו עמך בארעא לא ייתא לנא במשך דרין סגיאין, הה״ד: **בְּכוּ בָכֹה לַהֹלֵךְ וְלֹא יָשׁוּב** וגו׳ ודאי „לא ישוב" כל קבל די אין כותך בהאי עלמא!... וסיפא דקרא: **ולא יראה** וגו׳ **ארץ מולדתו** וגו׳ וי וי, כמה כאיב ודקיר דא, די

הנו

תוספתא:

ובזכותא דמיין נפקי הני אנפאי־להוצין כמנצחיא מהאי קרבא? — בדיל דלא ידעי מדעם מהני רזין ומסתורין דצלותין ובעתין ואיקונין ודיוקנין קדישין וכו׳ והוו נהמי בתכסיסי קרבא פשיטין וכו׳ הה״ד: אשר לקחתי בחרבי ובקשתי וגו׳, אינהו כ„פשטא דקרא". ואנן כ„תרגומו": בצלותין ובעותין ודו״ק.

הנו גובריא דמקרי נפשייהו ביחודא בלים על שלמא דמדינתא ושלותה ולא זכי למחזי בטבא דאמטי לה בתר כן! —

ויחזקאל נביאה חזי דא במספקלריא-המאירה ואספיד וקונן: זעק והילל ב"א כי היא היתה בעמי וגו' אדי עמא קדישא דזמינין תדיר לכל פורענותא, נטלי אוף הכא חולקא בישא, ואדגישו טפי בהאי אבידתא רבתי די עלה קונן נביאה להלן: ותכפל חרב שלישיה וגו' החודרת להם וגו' והכי אוקמוה מיירי מתני': כשהמאורות לוקין סימן רע וכו' וכו' ומכלן לא ידאגו אלא ישראל... משל... ורצועה בידו וכו' (סוכה י"ז) וי וי להון לשונאיהון דישראל דכל פורענותא ו"רצועה" דנחיתו לעלמא לא מכאיבו להון ככה כמה דאכאיבו לישראל, ודא הוא החודרת להם, דייקא "להם" לישראל... ורזא דמלתא: הנו רצועי ונגייקין דאתגברו בלויתו דהאי גברא רבה ונחיתו לעומקא דבשרא דכל הנו תלמידיא-זעוריא דהוו בכיין על חד תלת ובוי כמ"ד: ותכפל חרב שלישיה...

קם האי סבא מדרא-דהלאה פתח ואמר: להין שפיר ויאה למבכי לגברא רבה דמית בלא עדניה, אבל זאטוטי בי' מאי עבידתייהו להכא? הלא לא מזרעא דיהודאי קאתי... וכל איכון דספדי ליה טובא בדחילו ורחימו, עלייהו אתמר: **בניך ובנותיך נתונים לעם אחר** וגו', ודא הוא לבושא איומתא דאתקיימא בנא בדרא בתראה... ודאי גרים לשכינתא דאתתרכת טפי מאתראה, הה"ד: **ובפשעיכם שֻׁלחה אמכם** וגו' — אמכם: דא כנישתא דישראל סבא, דא רוחא-דאומא. דכד אתמסרי ישראל להרהורין אחרינין כזרין... וקריבו נפשייהו על דעין נכרין די בהון יתעסקון שאר עממין כמ"ד: **אשר חלק ה' להם** וגו', בהאי שעתא שכינתא מתעמקא טפי בגלותא, ורוחא דאומא נחית לתתא ואתדביק בשדין רוחין וקליפין וגדפוסי אתקללי ולא יכיל להתרוממא לעילא, למקורא עלאה וכו', ודא הוא: **מלך אסור ברהטים** וגו', ודאי א ס ו ר דאיהו קטיר גרמיה לתתאי, לסטרא דמסאבא, ולית מאן דאתיר ליה, כמד"א: אין חבוש מתיר עצמו וכו'.

אדהכי אתער האי ספדנא-לאומאה פתח ואמר: סבא דבהתא! באומאה עלך, ברוחא-דאומא דאיהו שפיל בגלותא עד דלא ארגש עוד כאיבא ועולבנתא... באומאה עליכון עבדין-קלנין ודחלאין די תזלי לכון להני אתריא הדמיא די מדורהון דבני נשא ליתנייהו תמן, ולא תתערבין למכותא די פלחי ועבדי האידנא זאטוטי בי'. אדי כל מאן דעריב נפשיה לשלחא לסוכיה ולמימר הכי, הרי הוא טביל ית לסוכיה בדמא דאומא דמשכא האידנא ככליליא... וכנישתא עתידא למתבעי מניה דינא וחושבנא; — אדי חזינן דכל מה דעבידתון אתון עד השתא בצלותין ובעותין וכו' וכו' לא יכלתין למברי לנא אוף כילולא חדא לאנהרא חשכיהון דישראל, הא זמנין סגיאין — שבעין דרא! —

רעיא מהימנא

תא חזי דלית אומלנא בעלמא מהאי דלא כאיב ולא ארגיש טפי עול בנא... ובדיל דישראל בגלותא כבר אבדו הרגשא דא, בגין כך אצריך נביאה לנחמא יתהון: אל תיראי כי — לא-תבושי, ואל תכלמי כי — לא תחפירי וגו' אדי בשעתא דפורקנא אהדר לך הרגשא דא בזווגא דקוב"ה ושכינתא, דא רוחא-דאומא דאתרוממא מהאי שעתא ונהיר ומסיך לעילא בסודא דזווגא... הה"ד: כי בועליך עושיך ה' צבאות שמו וגו' (ישעיה נ"ד).

דרא

ברם הנו עולמיא דייקא דאתון דחפי יתהון... הנו זעיריא מדרא בתראה ישבי לנא כבר נילולין קדישין מכמה שערין (כ"א: מכמה עטרין) דכלהון מתכנשין ומתרכזין בנשמתא דאומתא דאיהי הוית קדמייתא למרכזי דרא והרא לכלא עלמא ביומין קדמאין, בשעתא דאתפקקא מינה זהמתא דעבדותא עוד במורא דסיני, כמד"א: **כי לי ב"י עבדים** וגו' **ולא עבדים לעבדים** וגו'; ובארעא קדישא כתיב: **וקראתם דרור בארץ** וגו'; **וגר לא תלחצו** וגו' וכו' ובגין כך ספדי ככה להאי „סרגא" אוף איכון עולמין-יודאין בכל עבידתהון ורעותא דלבהון — למפרק ארעא קדישא ולמותבא עלה עמא קדישא (ליוניסטען בלע"ז) דלכאורה: מאי שייכא דא לדא ודין לדין? — אלא כדאוקימנא, — אוף איכון, הנו עולמיא-לאומיא איכון תדיר קדמאי לכל תנועתא-חרא דאתחדתא בעלמא, ארי בחרותא דאחרין מקוין איכון לאספא גלותא ולמנבא ארעא וכו' וכו' הה"ד: **גם צפור מצא בית ודרור קן לה אשר שתה אפרוחיה** וגו' (תהלים) האי קרא אוקמוהו חברייא:

על האי שעתא: דכד תשתדל כנישתא דמתקריא „לפור" בדחילו ורחימו למלוא לה ביתא בארעא קדישא, ארעא דאבהתנא, באדין תמלא „קינא-דררא" אוף בין עממיא דיסתכלון בה בעיינין אחרינין כמה דמסתכלין על עמא דתבע חירותיה בריש גלי... — אשר שתה אפרוחיה וגו' אלין איכון זאטוטי ב"י, הני נשמתין דאזלין ערטילאין ולית להו אתר להשלטייכא ולאתגברא בשרכיהון ושכלתיהון, ארי אעיקו להון שוכאיהון ובעלי דבביהון דלבו לשלאתיהון ולגזלא מנהון סרגא דחוכמתא...

יזין דרזין

הזינין בנהורא קדמייתא כד שדיר קב"ה למשה: לך ואמרת וגו' פקוד פקדתי וגו' ואני אתן את חן העם בעיני מצרים וגו'. רזא דמלתא: דכד פתחי ישראל למגלא ולהשבא בעיני דפורקנא, מיד — ואני אתן את חן... בעיני מצרים וגו' דמצראי גופייהו, מהאי שעתא, יסתכלו בהו בעיינין אחרינין !...

ובגין כך מקרי ככה כפשייהו לאכרזא „דרור בארץ", — דררא מהנו כבלין ושושלתין דסגירו להו הנו רשיעי סוקריקון דסוריא דאוף מלכא קני יתהון..— ובגין כך ספדי ובכי עובא להאי „סרגא" דאתחילא לאנהרא להון וכו' ואוף האידנא בתר שתא-דמותיה חזינן די „סרגא" דא לנו פסקא לאנהרא, ובתי אולפנא פתיחין וכו' וזאטוטי ב"י עיילין בהו בלא עקא...

אוף איהו כד הוה בחיין, ידע בחכמתא ורוחא-יתירא די ביה, לאשתמשא תדיר בהנו עולמיא תלמידיא-זעיריא, יהוה לאי ומתרעי לחוד בהו, ארי בעזרתיהון דוני למבני קינא-דסוריא-חדתא באתרא דסוריא עתיקתא ואוכמתא דאתעבדת הדמין מעובדין בישתין דהנו סוקריקון... כמד"א: **כי יקרא לך קן צפור** וגו' **שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך** וגו'; — **שלח תשלח את האם**: אלין איכון סבי-דבהתא, דיוקנין אוכמין, זקנין אשמאין, די מדורהון בחשוכא ומהדרין תדיר אנפיהון ומהרורי שמשא — לאחוריהן... די עלייהו אתמר: ופניהם אחורנית...; **ואת הבנים תקח לך** וגו' ודאי הבנים! די עלייהו כתיב: הנה כחצים ביד גבור כן בני הנעורים אשרי הגבר אשר מלא את אשפתו מהם! —

דא היא רזא דמלתא כלא מה דארשו לי לגלי לכון... ואוף אתון הוו לאין ומשתדלין למנדע ולאשתמודעא מאי דטמיר וכעלם מעינוהי, די עליה:

אתמר

אתמר: לבא לפומא לא גליא... הרי אית ואית מה לאנדע ולאשתמודעא ומאן דלא שת לביה ל„זאת" עלייהו כתיב: **ובסיל לא יבין את „זאת"** וגו'...

הא חזי דמאן אית ביה מלתא, הרי חזינן כל הנו שמאהן די באורייתא ונביאי, כל חד מורי די לא בדלו אתקריא על דא, אוף הכא חזינן די שמיה „שרגא" נאה ליה ואיהו — יאה לשמיה, הרי איהו דהוה נהיר ונגה כשרגא בחכמתא-עלמה, ולא לגרמיה לחוד או לאומתיה גרידא, אלא — לכלא עלמא. ולא הוה מפליא בין גבר לגבר וכו' כמד"א: **ועל מי לא יקום אורהו** וגו'?! — ובשרגא דא דאית בנהוריה תלתא גוונין: אוכמתא חיורתא ולהובתא. רזא דמלתא דהאי שרגא דחוכמתא אית אוף בה תלתא גוונין דאינון תלתא עדנין; בקדמייתא „אוכמתא" משום דלמדינן טפלא זעירא דשכן עדיין אוכמא כמד"א: **ועיר פרא אדם יולד** וגו'; באמצעיתא „חיורתא" — הרי גוונא חיורא עתיקתא ומאוכמא כשמשא דעתיקתא ומטולא, הכדין שמעתין עתיקתין במנייה באמצעיתא דחיי ב"נ כמה דאוקמוה מארי מתני': **בן ארבעים לבינה.** ו„בינה" אתכלילת תדיר בגוון חיור וסימנך: **לבושיה כתלג חיור** וגו'; — ולבתר „להובתא", דמנא אתמניע בשנין דחמישין ואכפוסי להוטין בלא „סומקא", אבל שלמודיה מתקיים בידיה.

איברא אמינא: אית שרגא ואית שרגא; — אית שרגא דנהיר לכלא עלמא כהאי שרגא דכבתא האידנא די אנן ספדינן ובכיין יתה; ואית שרגא דלית לה אלא גוונא חדא — גוונא אוכמא. שרגא דא אתעבדת מעיקרא מ„פסולי דפסולי" מחלבא ושומנא מסאבין ובאישין... ובגין כך כד אדליקו לה היא משתקעת ומהבהבת ומתזת ניצוצין-דפחרא, תננא-שחורא, וגלין דמסאבין לכל סטר. ולא יכלא למחוי האיך אתלי בוצינא דנהורא... שרגא דא כד כבתא לא ספדינן לה, ולא דכרינן בשמה, הרי בחשוכא אתבראת ובחשוכא אתקבראת!— להין „שרגא" דכן ו„דילן", עלנא למספדא ולמבכי טובא על די כבתא באמצעיתא... בתקוף נהורא דילה, בשעתא דאתתקפת לבדורי חשכא ובשעתא דאמטיאו לנא הנו „שרגין" אוכמין וסטרא דמסאבא... — ואוף לנא יהודאי אתחזי זקוקין דנשירו דיליה ביני עיני כדקאמרן, ועל דא ודאי קא בכיין די אתקיים עלן: **והבאתי את השמש בצהרים** וגו' הרי „שמשא" דא הוית מחאת בעורפיהון דהנו סוקריקון ולביט לחייהון וכו' וכו' הס"ד: **והיה חשך צר ואור חָשַׁךְ בעריפיה** וגו' (ישעיה ה') אל תקרא בעריפיה אלא ב„עורפיהון"...

קם ר' שמעון וכל הנו חברייא ואשתטחו קמיה דספדנא וזקיפו עינוהי ובריכו ליה, א"ר שמעון: ודאי האי ספדנא מאתר עלאה קאתי ותמן אתרבי, זכאה חולקנא דזכינן למשמע מלין עתיקין ממקורא עלאה וכו' זכאה חולקנא דזכינן להאי!

אתערו כל חברייא סליקו ידייהו לעילא פתחו ואמרו: **ממתים ידך ה'** וגו' **חלקם בחיים** וגו' בעינן וצלינן מן קדם רבון עלמין דאמית למרנא האי גברא רבא — חסידא דאומייא, דהוא מתקרי בקושטא „ממתים ידך ה'"; בעינן וצלינן די רוחיה ונשמתיה דהוון מסירין תדיר לשחררא ולאפוקי עבדי ומקולריא ולנבעא ודיכתא-חדתא, ודוכתא-דחרא, עם גוברייא חרין וכו'; יוחא דחסידא דאתיעול אוף בנא יהודאי די ישתדלי לאמטייי לנא נהורא

דחרם

דהות כ ב נ י ח ר א ולא ניפוק כעבדי דערקו בלא כתב-חרו... ארי אשבענא נביאה די לא נמריד באומייא ולא ניעול בחומה וכו׳ דהא על פורקנא כדנא אתמר: **עבדים היינו לפרעה במצרים** וגו׳ ודאי „עבדים" דאתפרקנא בפזיזא ובחפזון בלא כתב-חרו... ובדיל כך רדפו אחרייהו מצראי ודו"ק, ואינהו תבו למהדורי למצרים ולתיב לעבדותא. אבל בפורקנא בתראה די בה אתכללת אוף פורקנא דאורייתא וחוכמתא וכו׳ בפורקנא דא ניפוק לחרא לגמרי, — חרותא דלבא ועינא, חרותא דרוחא ונפשא, חרותא דחכמתא ומדעא, ללמוד וללמד ולאלפא וכו׳ וכו׳, הה"ד: **כי לא בחפזון תצאו** וגו׳ **כי הולך לפניכם ה׳** וגו׳: „ה׳" — דא היא אורייתא קדישא ושבע חכמות דלייתי לה. ועל שעתא דא חזי נביאה: **ונחה עליו רוח ה׳, רוח חכמה ובינה״ רוח** וגו׳, ודא היא: **לא תצא כצאת העבדים** וגו׳... ומאן אוליף לנא כל דא? — **ממתים ידך ה׳... חלקם בחיים** וגו׳ דלע"ג דאיהו מיית אבל „חלקו בחיים" ו„שרגא" דיליה לא כבא ולא אתדעיך בתננא (עשן) פחרא ואוכמא דסליק מהנו „שרגין" תתאין דמסאבין...

וכדין לייתו חברייא להאי ספדנא ובאתערותא דלעילא נטילו עלייהו באומה למיעבד דכרנא-כלהא להאי שרגא, בוצינא דנהורא, דכבא מתננא דשרגין תתאין ומסאבין, — דכרנא, די לא יאבדא מעלמא הדין ומעלמא דאתי ודעתידא לאתחדתא וקימו וקבלו עלייהו לאדלקא דייקא שרגין-עלאין, שרגי טובי בכל אתר ואתר, לאפשא חכמתא ומדעא וכו׳ ליסדא בתי-אולפנא לטפליא לנשיא ולגובריא-דחשיכין וכו׳ ארי בכגון דא נפקי בעקבוהי דהאי מיתא רבה ונסיכא-יקירא, דכל חשקה דלביה ורעותא דנפשיה הוית לאדלקא שרגי-דחוכמתא ונהורא-מעליא בכלא מדינתא, ואוף בשעתא בתרייתא קדם מותיה, הוה עסיק בטור-מלכא בסדרי-דלמודין לטהרא יתהון מכל מרעין בישין ומהנו גילולין אוכמין דאתדבקי בהו מתננא דשרגין תתאין... וכד נפשיה אטהרא כלא ואתדכאה וכו׳ וכו׳ אשריך בר-שרגא שיצאה נשמתך בטהרה!! —

רזין דרזין

תמן אמרינן: תרין שרגין אינון: עלאה ותתאה, כד אתדעיך נהורא דלעילא בתננא (עשן) דסליק מתתאי... אתרבי חשכא בעלמא וגילולין אוכמין וקליפין ושדין ופגעין מתדבקין בבני-נשא ומשיכו יתהון אבתרייהו לתתא... ובשעתא דא נפקי בריש-גלי הנו בריין דלא אשתכללו ואשתארו רוחא בלא גופא או גופא בלא רוחא... דשכינתא לא שריא בהו בדיל דאיהי רהימת שלימותא ואשתכללותא, ו„פגימו" לא אתדבקו בה לעלמין... ועלייהו כתיב: והוכחתיו בשבט אנשים ו ב נ ג ע י ב נ י א ד ם.. (שמואל ב׳ ז׳); וי וי לנשמא קדישא דאיהו סביל תדיר מכל הנו „פגומאי" דאזדווגו ליה בקדמאתא כדאוקימנן, ועל דא אתמר: כל המחובר לקרקע אינו מקבל טמאה, ו ת ל ו ש הרי הוא תמיד ב„כי יותן"... ומכשר לקבל טמאה ודו"ק..

הובא לביה"ד ע"י הזוכה ומזכה את הרבים

צבי כשדאי.

ברמוע, ערב סכות, תרס"ז, למלאות שנה למות הנסיך ש׳ טרובעצקאי.

אדרא זוטא לפורים (כעין תרגום שלישי).

והוה ביומי דאחשורוש, הוא אחשורוש מלכא-טפשא, מלכא מעותא, דירית מאבהתיה מלכותא תקיפא וסגיאה ולא יכף עלה מדעם...; וביומיא אלין אלטמלמא תוקפא וחסנא דכל מלכותא באגרופיא דדיילייא *) ובהכו עבדי בישי יחיפייא שכוריא (כ"א: „שכירייא". והייכו הך...) מארי דכפנא ומחסורא, דסניין דרכא ונהורא וכרוכין לכל הכו הדברא-לשטאי דמסדרי יתהון היך משריין אוכמין, ואשקיאו יתהון בחמרא תקיפא דאשתקקא במאני דדהבא ודכסף וכו' בדיל לאשמא עיניהון ולבלבלא מוחיהון די ילית למלייהו — להתכפלא על כל מאן דשלאי ואתגרו יתהון, למחאה ולפלעא לחמסא ולבזזא וכו' וכו'.

וכאורח גוברין יהודאין כד מטיין לעילא — לתרע-מלכא, דחיק גרמיה יודאי חדא לגו „חבריא אליך" והוה לאי ומשתדל למיהוי פרסאי ברוחא ונפשא וקרי לנפשיה שמא פרסאי: מ ר ד כ י...; והוה מרבי ברת אחבוי עולמתא שפירתא — הדסה היהודיה וקרי לה: „א ס ת ר" פרסאי...

ובה שעתא אזדעזעו כל שלטונין דמדינתא, עלאין ותתאין פמליא של מעלה ודי למטה, והוו עתידי להכנש עולמתין בתולתן דשפירן בריותא וכו' ושפרת עולמתא דא בעינוהי, הכדין שפירין ורחימין תדיר ברתין דיהוד בעינוי דסנאיהן ברזא דהאי סבא דהוה לוה: וכל הבת תחיון!... ואטענת אסתר חנא וחסדא בעיני מלכא, ושוי תגא ברישא ואמליכה תחות ושתי.

ומרדכי דילן דיכבר רתיחו עלוהי רברבניא על די יתיב ב„תרע מלכא" ואשגח טפי בעובדוהי ואכריז עלייהו...; מרדכי דנא, דהוה בעיל גרמיה קבל כל פרסאי אמגושאי די כהיר ליה בזעיר-אנפין... פתאום אסעביד תקיף יתיר ולא הוה לבי למסגד למאן דלריך לסגדא ב„עדכיה", אי לא בגין עלמיה, — בגין עמאה, דהא מזלא דישראל גרים תדיר דכד רגיז סרדיוטא על חד-יהוד יענים עמיה כל

רעיא מהימנא

רב מהומנא סבא פתח: והשתיה כדת וגו', זכאה חלקיהון דכל הכו יחיפיא שכוריא דהוויין בהאי שעתא דטעימו דררא-גמירא ושלים, — למשתי חמרא תקיפא כרעוא דלמא ברזא ד„רויא דרויין"... הס"ד: והשתיה כדת אין אונס וגו' לעשות כרצון איש ואיש וגו', ובדא ותרו טפי אמדותייהו ואשוו אוף לשיא בזכותייהו למשתי ולרויא ביהודא שלים... כדיא: גם ושתי וגו' עשתה משתה בית הנשים וגו'.

תא חזי: כל הכו שלטונין והגמונין מתחות כורסיא עד „שכורא תתאי" הוו טרודין בכבשונין דמדינתא — למכנש עולמתין בתולתין וכו' למנאה ימוי דליבהתהון, שתא ירחי במשחא דמירא, ושתא — בבוסמניא... ברמשא ובצפרא וכו' ומרוב טרידייהו ועבידתא דמוהא ב„מלין דכבשונין" אלין לא אשגחו בהכו סריסיא דקשרו על מלכא! אלמלי האי יודאי דהוה מסיר ביהודא שלים דפרסאי ולמלכא יתיר טפי מפרסאי גופייהו... (כ"א: כל הכו הדבראי אשתמשי בפקודא דמלכא דא — ל„מכנש בתולתין" וכו' די ימלאו ארניקיהון משוריה דבזזא... ומ„שוחדא טובא" דהוו מקבלון מעתירייא לשהררא ברתיהון (ס"א: למכנש ברתיהון...) ובגין כך לא הוה ניחא להו לגלאה חד על חד... ורזא דמלתא: שמור לי ואני אשמור לך...)

הכי אוקמוה מארי דפסיכלוגין: „אי אתה יכול לעמוד על אופיה של אומה זו וכו'", — דהא מרדכי דנן דאכביש תדיר „יהדותו"

בשעתא דרהיט בתר גדולה וכבוד-זייפנא, איהו דאתעקים האידנא למסגד להמן בגין יהדותו דלא, כמד"א: כי הגיד להם אשר הוא יהודי וגו'! ולא למגנא אמרי מארי מתני': אומה זו כשהיא נופלת וכו' עד עפר, וכשהיא עולה וכו'— עד כוכבי השמים... ודו"ק.

תמן הזינן לדורשי רשומות דאוקמוה הכי: המדתא — קרי: ה=מדתא. דהוה עסיק כלא יומא בדתיהון דעמין אחרינין לחפשא עלייהו עילא, בדיל לייעקא להו ולדחקא יתהון וכו' וכו' עד די ידחקון מגרמייהו לאנטומכא דליה להתעכלא ביה... והדברים עתיקין.. —

עמיה... כמה דאוקמוה: כל ישראל ערבין וכו'. ובה שעתא הוה האי "תעלה בעדניה" הנון בר המדתא, דהוה דאין כל גבר לפום דתיה... והוה סני כל אומיא ולשניא די לא לא כדתיה, ארי איהי "מלא דדתא" וריש-כנישתא דפרסאי, דכל אמגושאי ורב מגיא, וכהניא כרוכין אבתריה.. ואוף מלכא טפשא רחים יתיה וכתיב עיטא מניה, והוויין שתאן חמרא תקיפא בלוותא חדא — ב"לאודוסין", אוף בעידנא דריתחא, בשעתא דמהפכתא-סגיאה אזדעזעת בכלא מדינתא.. כמד"א: **והמלך והמן ישבו לשתות** (אימתי? — בשעתא:) **והעיר שושן נבוכה**!...

וכען אלשין האי בר-המדתא — אביהו ד-"פרשנדתא", על דתא דיהוד דאינון שוכין וכו' ושוי קדם מלכא: די יודאי לאודוסין אינון חייבא דכל הכו מהפכתין ומרידתין, ודי איכהו גרמו לזעזעתא דמדינתא... — ומניה שים טעם לארגזא עלייהו הכו משריין-אוכמין וכו' לשלאתיהון ולהובדא יתהון ב"יומא חדא" (נ"א: ב"יומא הדין"...) וכדין תשתזיב שלטנא עלאה מתקון רוגזיהון דכל הכו בריוני דלוחין וקובלין עלה וכו'"..

ולאחזוקי בידו דהכו משריין-אוכמין, עבדי ד"עבידתא", יהיב עיטא האי אסטרטילוסי— מהומן, למתמכי תדיר על מהומתא... לשדרא להו "דיוקנא"עלאה" די בה יתכפלו על יודאי בכל אתר ואתר לשלאה ולהובדא וכו' ולעדאה שלליהון וכו' ובדא יתעתרין על חד תלת מכנושא דיהוד — — ב"יומא הדין"...

וכדין נפקו ריהוטנין זריזין בפתגמא דהמן לשלאה ולקטלא וכו' כל יודאי, ואוף למרדכי "יודאי-פרסאי" אתקין קיסא למצלביה ב"תקוף-פרסיוסתו".. ארי אמר: לפרסומא ולאכרזא בכלא מדינתא די האידנא ישתמשי בעונשין קשין ואכזרין וכו' להובדא ולשלאה כל הכו בריוני דלא שפירן בעיינוהי עובדיהון דסגנינא ואפרכיא וכו'.

וכד ידע מרדכי די "בגיניה" נפקא דתא-מהחלפא דא על עמיה, בזעית לבושיה וכו' ואריס קליה, — "קלא-יודאי", קלא דירית מ"אבא סבא", — קלא סגיאה ותקיפא קבל כלא עלמא וכו' וגלי יהדותו בפומבי!... אוף לאסתר שדר די תעיל
לות

רזא דרוין

ועשרת אלפים ככר כסף וגו' הכי אוקמוה מארי דחושבנא, להמן גופיה לא הוה כסף (נ"א: לא לבי למיהב כסף ..) ותקף עינוי לכסף דיהוד דישלמו חד על חד — להובדא יתיה.. בדיל דישתאר איהו "לאודוסי" בשוקא (נ"א: בכפרא...) הה"ד: ויגד לו וגו' ואת פרשת הכסף אשר אמר המן וגו' ביהודיים לאבדם וגו', יתיר כתיב בתרין "יודין"... ודו"ק.

רעיא מהימנא

תא חזי: הא זמנין סגיאין אירע לנא די נזייף שאר עממיא ונימוסיהון וכו' ונפסול ב"עלמנו" עד די אטשטשא דיוקנא ד"אבא סבא" ו"קלא-דיעקב" דמיך ושתיק.. ברם הכו אומיא גופייהו דנשתוקקא להו, איכהו גרמייהו אתיין עלן ומחו ופלעי ואנסי יתנא לנוחא ב"קליה דיעקב"... הה"ד: הקול קול יעקב — והידים ידי עשו... ודו"ק.

לות מלכא למבעי רחמי על עמהּ וכו' ובדא חמי האודנא טעותיה דארבי עולמתא דא ברומא-דפרסאי" וארחיקה מעמהּ וכו' וכו', ארי בעידנא דריתחא כדנא, בשעתא דקייפא תלויה על רישא דעמא, — איהי משתמטת באמתלאין סוכין ולא לבית למיהך למלכא למפגעי על עמהּ, ואיהו דחילת: דלמא תגלי בדא „יודאיתאה" ושמהּ — „הדסה"!..

ואזדרגין נפקו ממרדכי לאסתר, ומאסתר למרדכי וכו' עד די אלטריך לגלי לה קושטא דמלתא דאוף „איהי" לא תשתזיב בבית-מלכא מן כל יודאי וכו' ומן יכדע די בשעתא דא ל„יומא הדין", תמטי למחסן-מלכותא? וכו' — וסנא יכירון יתה ב„דיוקנאה" דדמיא ליהוד.. ארי ב„מלין כבסוכין" כדין איכון סגיין בקיאים וידעין "חוכמתא דפרצופא"... כמד"א: כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה'!...

ברם דא, אתתקפת ואתגברת בה לבא-יודאי, לבא-דאבהתנא על לבא-דזייפנא ופלסטרא... ואסתר-פרסאית קמת קדם מלכא היך „הדסה עבריה" וגלית ליה ית עמהּ ומולדתה דאזדבן מגן לאשתצאה ולהובדא וכו' ושוית קדם מלכא ית „כזקא סגיאה" ואבידתא-רבה דאתנזקא מדינתא באבדן יקודא-דמסחרא ביהוד, — תגרין חריפין וזריזין דמשלמין כרגא וארנוניא טובי ואוזיפו דהבא וכסף לגנזכי מלכא וכו' אדכרית ליה רזא דגלי מרדכי, דביה אציל ית מלכא ממותא, וחויאה ליה: מן הוא לה!.. ודי „איהו" דחזי טפי לאכהגא גנזכיא ואוזפיא וכו' וכו', — ברם כולי האי, „וזכותייהו" כאלין, עדמו להו ליודאי לפייסא ית מלכא— למיהיב להו פורקנא-קמעא וזכותא ל„הסייא"... ארי אוף איהו ב„טפשותו" חמי היטב וארגיש: די בתי-גנזיא דליה אתרוקנין בידוי דרברבנוה, חמסאי קסיעי, ויזפיא משתמטי אהדדי מלמיהב יזפא-חדתא וכו' וממסורא וכפנא ועניותא בכל אתר וכו' ומהפכתא לא שקיטא ולא עאדת... ומדינתא אתמלאית בבתי קטלייא אסוקייא, לליבין ומדוקרין וכו' וכו'.

באדין ארחיק מלכא מיודאי כל הנו מסריין אוכונין ו"סגני-דבהתא וכו'... ומרדכי ע א ל ואתמני על גנזכי דמדינתא וכו' ברם אז אוזיפו ליה כלא עלמא כספא ודהבא,— מטול די מרדכי היהודי אתעביד גזברא וכו' וממלל „שלמא" לכל זרעא דיהוד די בכל אתר ואתר, ועריב להו: די לא יתנזקי עוד ע"י הנו מסריין אוכונין יחיפייא-סכורייא וכל כת דלהון... ובגין כך מהימני ליה אוף איכון דבמדינתא אחרנא... ארי ידעי די כלא נפקי בחוסבנא ובקולבתא... הה"ד: **וישם המלך מס** וגו' **ופרשת גדולת מרדכי** וגו' **דרש טוב לעמו ודבר שלום לכל זרעו!!!** —

מדרש הנעלם

תא חזי: האי חגא דפוריא דהוא זעיר מכל חגיא ומועדיא, אמרי עליה מארי מתני': „דכל המועדים יהיו בטלים וימי הפורים לא יבטלו וכו', — רזא דמלתא: דהא כל הנו חגיא ומועדיא איכון דכרנין תולדתיין קטירין ואחידין בטבעא דעלמא ותולדת בני-נשא וכו' כמה: חגא-דפטיריא — דנפקי אבהתנא משעבודא לחרו „בריש-גלי"; חגא-דבכוריא — דבכורי איבי דארעא וכו', הכדין חזינן אוף שאר עממיא אית להו דכרנין ומועדין כאלה — דקטירין ואחידין בטבעא דארעיהון, אקלימא דמדינתהון, ותולדתהון וכו' וכו' אבל לית ולית ביניהו שום דכרנא לפורקנא וחרותא ע"י „עולמתא-שפירתא", ע"י „אחבוי" דסגיל לאסגויי גנזכי-דמלכא, ולשלמא מסיא וארנוניא וכו' ולאוזפא „יזפא חדתא" וכו' ארי נסיא כאלין וכ„אופי" דנא, אתעבידו רק לעמא-קדישא.

לחודאה, כמד"א: **לא כאלה חלק יעקב** וגו'... — וכל דא הוא מהאי טעמא דאתתריך מארעיה ולית איהו חי אורחא-דארעא, ובגין כך לית איהו „יכיל לחיות" כאורחא-דארעא ולמיעבד ליה פורקנא וחרותא כאורח כל ארעא... ארי תדיר הוא תלוי בנסיא וזכותא כאלין — לאעדא מניה רוגזא דשלטנותי ע"י „עולמתא"... ע"י גבר-ענותן דסגיל לסגדא ולזקפא, לזחולי ולהתרוממא, לאחוי ק י ד ה ו ל ב ט ש א...; לאסגויי גנזיא דסנאה, למלאה רעותהון... לעביד יתהון עתירי-נכסין על חושבנא דאחרין...; — בדא ובדא אלטייכא „האידנא" עמא-קדישא, ובדא אתאחדת רזא דחגא דנא, חגא דפוריא, דרק עמא-דאחד, דאתאחדת ב„רזא דאחד", יכיל למחזי חדותא ויקודא בחגא שפילא ומוכא כדנא !... ולא למגנא אמרי מארי מתכי': „דאסתר שלחה לחכמים — כתבוני לדורות", ארי ידעה דמטעמא דאגלי עמאה מארעיה ולית איהו חי „אורחא דארעא", כדאמרן, ילטריך תדירא בכל ד ר א ו ד ר א לנסיא כאלין— ביסין ושפילין... הה"ד: **ותכתוב אסתר** וגו' והימים האלה נ ז כ ר י ם ונעשים ב כ ל ד ו ר ודור וימי הפורים לא יעברו מתוך היהודים (ודאי לא יעברו ולא יבטלו, כדאוקימנן...) וזכרם לא י ס ו ף מזרעם ע ד ע ו ל ם!!—

נמלא במארת מקופל וכוין בתחומאה, והובא לביה"ד ע"י הזוכה ומזכה הרבים

צבי כשדאי.

UNIVERSITY OF TORONTO
3 1761 00305075 4

Kasdoi, Zevi
Masa' duma

DS
135
P6K2